

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **A.**, bývajúcej v B., proti odporcovi **J.**, bývajúcemu v B., **o rozvod manželstva**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 18 C 24/2007, o dovolaní odporcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 2008 sp. zn. 5 Co 114/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Navrhovateľke nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 1. októbra 2007 č.k. 18 C 24/2007-29 rozviedol manželstvo navrhovateľky a odporcu, maloletého M. zveril na čas po rozvode manželstva do osobnej starostlivosti matky s tým, že zastupovať ho a spravovať jeho majetok budú obaja rodičia, otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu M. sumou 3 000 Sk mesačne splatnou do 15. dňa v mesiaci vopred. O styku otca s M. uzavreli otec a matka dohodu. Súd rozhodol aj o trovách konania.

Uvedený rozsudok napadol odporca odvolaním. Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. mája 2008 sp. zn. 5 Co 114/208 jeho odvolanie odmietol s odôvodnením, že tento opravný prostriedok nemá zákonom požadované náležitosti odvolania (§ 205 ods. 1 a 2 O.s.p.), najmä z neho nie je zrejmé, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, v čom sa napadnuté rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha. Keďže dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť (teda aj uviesť) len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (v danom prípade do 20. novembra 2007), nemožno takýto nedostatok odvolania neskôr odstrániť. Odvolací súd je pritom viazaný nielen rozsahom, ale i dôvodmi

odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na to odvolanie odporcu odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. d/ O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal odporca dovolanie, v ktorom žiadal uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Podľa jeho názoru nebol daný dôvod na odmietnutie odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. d/ O.s.p., lebo odvolanie podal 19. novembra 2007, teda v odvolacej lehote, ktorá uplynula 21. novembra 2007. Odstránenie nedostatkov odvolania nemožno stotožňovať s pojmom „rozšírenie dôvodov odvolania“. Súd mal povinnosť vyzvať ho na odstránenie nedostatkov podania a mal mu na tento účel určiť primeranú lehotu, súd tak ale nepostupoval. Podľa názoru dovolateľa je nedostatok niektorej z podstatných náležitostí podania dôvodom pre jeho odmietnutie až okamihom márneho uplynutia lehoty určenej súdom na odstránenie tohto nedostatku (§ 218 ods. 1 písm. d/ O.s.p.), čo ale v danom prípade splnené nebolo.

Navrhovateľka sa k dovolaniu nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V predmetnej veci treba osobitne zdôrazniť, že dovoláním je napadnuté rozhodnutie súdu vydané v konaní o rozvod manželstva. I keď dovolanie nesmeruje proti rozsudku (ale uzneseniu) odvolacieho súdu, dovolací súd pripomína, že podľa § 238 ods. 4 O.s.p. dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení. Dôvod takejto právnej úpravy prípustnosti dovolania v uvedených veciach (medzi ktoré patrí aj konanie o rozvod manželstva) je jednoznačný – je ním osobitný význam

ústavného princípu právnej istoty v statusových veciach (vid' najmä čl. 1 ods. 1 a čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky).

V predchádzajúcom odseku akcentovaný ústavný princíp právnej istoty bol aj v predmetnom dovolacom konaní určujúci z hľadiska prípustnosti dovolania odporcu proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd odmietol odvolanie odporcu podľa § 218 ods. 1 písm. d/ O.s.p.

Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu upravuje § 239 O.s.p. Dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo odmietnuté odvolanie odporcu, nemá znaky uznesení, ktoré možno napadnúť dovolaním; prípustnosť podaného dovolania preto z § 239 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p. ukladajúci dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) sa dovolací zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p.

V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sa v náleze z 1. júla 2009 sp. zn. II. ÚS 398/08 z ústavnoprávnych aspektov vyjadril aj k otázke prípustnosti dovolania podľa § 237 O.s.p. smerujúceho proti rozsudku, ktorým bolo manželstvo rozvedené. Poukázal na to, že v prípade takéhoto rozsudku je pri obnove konania (t.j. inom mimoriadnom opravnom prostriedku) zreteľne vyjadrený úmysel zákonodarcu akcentovať ústavný princíp právnej istoty (§ 229 ods. 1 O.s.p.). Sama skutočnosť, že tento princíp nie je výslovne vyjadrený v právnej úprave prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku, ktorým bolo

manželstvo rozvedené, bez ďalšieho neznamená, že by dovolanie bolo z dôvodov daných v ustanovení § 237 O.s.p. prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bolo manželstvo rozvedené. Zohľadniac uvedený ústavný princíp vyslovil ústavný súd právny názor, že prípustnosť dovolania proti rozsudku, ktorým bolo manželstvo rozvedené, nezakladá ani procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p.

Otázkou prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. smerujúceho proti rozsudku, ktorým bolo manželstvo rozvedené, sa už zaoberal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý v odôvodnení uznesenia zo 17. júna 2005 sp. zn. 2 Cdo 128/2005 (viď R 59/2005) uviedol, že rozhodnutím o rozvode manželstva sa mení osobný stav účastníkov, ktorý pôsobí nielen voči tretím osobám, ale aj voči súdom (§ 159 ods. 2 O.s.p.). V nadväznosti na to treba znenie § 237 O.s.p. vykladať nie doslovne (tak, že dovolaním možno v prípade výskytu niektorej z týchto vád napadnúť skutočne každé rozhodnutie odvolacieho súdu), ale tak, že procesná vada v zmysle tohto ustanovenia nezakladá prípustnosť dovolania, pokiaľ smeruje proti rozsudku, ktorým bolo rozvedené manželstvo. Tento právny záver bol v tomto rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky odôvodnený aj požiadavkou, aby sa prípadným „obnovením (oživením) manželstva“, ako dôsledku zrušenia právoplatného rozhodnutia, ktorým bolo manželstvo rozvedené, nevytvorila situácia nezlučiteľná so stavom, ktorý sa medzitým mohol vytvoriť (dovolací súd na ilustráciu poukázal jednak na právne problémy vyplývajúce z možnosti, že medzičasom došlo k uzavretiu nového manželstva, jednak na právne problémy vyplývajúce z prípadného uplatnenia zákonných domniek otcovstva).

Najvyšší súd Slovenskej republiky na vyššie uvedené úvahy a právne závery nadviazal v uznesení z 20. januára 2010 sp. zn. 5 Cdo 252/2009, v ktorom – majúci pri tom na zreteli, že súd vykladá právo v súlade s účelom príslušnej právnej úpravy, okolnosťami jej tvorby a systematickými súvislosťami – tieto úvahy rozšíril o záver, že procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. nezakladá prípustnosť dovolania nielen v prípade dovolania proti rozsudku, ktorým bolo manželstvo rozvedené, ale tiež v prípade dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu odmietajúcemu odvolanie (§ 218 ods. 1 O.s.p.) proti rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bolo rozvedené manželstvo.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v prejednávanej veci stotožňuje s uvedenými závermi ústavného súdu a tiež Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Zohľadniac tie isté

východiská ako v prípade dovolania proti rozsudku súdu, ktorým bolo manželstvo rozvedené, dospel dovolací súd k záveru, že v prípade dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu odmietajúcemu odvolanie proti rozsudku, ktorým bolo manželstvo rozvedené treba pri kolízii dvoch základných práv, resp. ústavných princípov [1. práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky), 2. zásady právnej istoty ako súčasť právneho štátu (čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky)] priznať prednosť zásade právnej istoty. Vyjadrením a dôsledkom nadradenosti tejto zásady je v uvedených prípadoch záver, že ani prípadné procesné vady konania uvedené v § 237 O.s.p. nezakladajú prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu odmietajúcemu odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bolo manželstvo rozvedené.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie odporcu odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie neprípustné. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

V dovolacom konaní (procesne) úspešnej navrhovateľke vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti odporcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd navrhovateľke nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. februára 2010

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková